

Рецензия

по конкурс за академичната длъжност „доцент“,
в област на висше образование 3.Социални, стопански и правни
науки, професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност
„Приложение на изчислителната техника в икономиката“,
обявен за нуждите на катедра „Бизнес информатика“ на Стопанска
академия „Д. А. Ценов“ – Свищов,
в Държавен вестник, брой 60 от 25.07.2025 г.,
с единствен кандидат гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-
Костова

Рецензент: проф. д-р Владимир Стоянов Сълов,
от Икономически университет – Варна, професор по
професионално направление 3.8 Икономика и доктор по „Приложение на
изчислителната техника в икономиката“,
член на научното жури по конкурса съгласно заповед на Ректора
на Стопанска академия – Свищов № 954 / 18.09.2025 г. и определен за
рецензент на заседание на журито на 29.09.2025 г.

Общо представяне на кандидата

Единствен кандидат по обявения конкурс е гл. ас. д-р Кремена
Мариянова Маринова-Костова. Тя е родена на 04.06.1985 г. в гр. Свищов.

През 2004 г. завършва средно специално образование в
специалност „Машинна обработка на информацията“ в ПДТГ „Димитър
Хадживасилев“ – Свищов (диплома Серия А-04, № 018377, рег. № 5821/36
от 01.07.2004 г.). През същата година придобива втора степен на

професионална квалификация „Счетоводител“ в ПДТГ „Димитър Хадживасилев“ – Свищов (свидетелство Серия К-04, № 009490, рег. № 419/15 от 15.10.2004 г.).

През 2008 г. се дипломира като бакалавър по специалност „Информатика“ в Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов (диплома Серия СА – 2008, № 048963, регистрационен № 68086/30.10.2008 г.). Също през 2008 г. придобива допълнителна професионална подготовка по специалност „Икономическа педагогика“ в Центъра за следдипломно и факултативно обучение към Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов (диплома Серия С – 2005, № 001219, регистрационен № 2898/2008 г.). През 2009 г. завършва и ОКС „магистър“ по специалност „Бизнес информатика“, МП „Информационни технологии в бизнеса“ в Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов (диплома серия СА – 2010, № 054196, рег. № 73696/15.02.2010 г.).

През 2010 година е зачислена като редовен докторант към катера „Бизнес информатика“ на Стопанска академия „Димитър А. Ценов“, като през 2013 година придобива ОНС „доктор“, след успешна защита на дисертационен труд на тема „Усъвършенстване на електронните системи за управление на взаимоотношенията с клиентите във финансовия сектор“ (диплома № 2013012 от 29.04.2013 г.).

Трудовият опит на Кремена Маринова-Костова стартира през 2008 г., когато още като студент в ОКС „бакалавър“ започва работа като хоноруван учител по „Информатика“ в ПДТГ „Димитър Хадживасилев“ гр. Свищов, а по-късно същата година е назначена на трудов договор като учител по „Информатика“ в същото училище. След придобиване на ОНС „доктор“ през 2013 г. кандидатът е назначен като асистент в катедра „Бизнес информатика“ на Стопанска академия „Д. А. Ценов“, а през 2017 г. става главен асистент. Към месец август 2025 година общият трудов стаж на кандидата е 13 години 0 месеца и 6 дни, от които 11 години, 10 месеца и 21

дни като асистент/главен асистент в Стопанска академия. От 2017 г. кандидатът е катедрен Научен секретар. В допълнение на това Кремена Маринова-Костова е секретар на 2 магистърски програми „Електронен бизнес и дигитални пазари“ и „Електронна търговия“ към катедра „Бизнес информатика“.

Кандидатът владее в различна степен няколко чужди езика, непрекъснато се стреми да повишава своята квалификация като участва в редица курсове, обучения и специализации.

Гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова е представила пълен набор от документи, вкл. автобиография, копие от диплома за ОНС „доктор“, списък на публикациите, техни резюмета, приноси и самите публикации, справка за академична заетост, удостоверение за стаж, справка за цитиранията, за изпълнение на минималните изисквания, за участия в проекти, разработени лекционни курсове и учебни материали и др. Представената документация отговаря на нормативната уредба.

Учебно-преподавателска дейност на кандидата

За последните пет години Кремена Маринова-Костова е отработила повече от 2500 аудиторни часове, като средногодишният брой часове аудиторна заетост е над 500 часа, което е над нормативите в СА „Д. А. Ценов“. Натовареността по учебни години е както следва: 2020/2021 – 498,45 часа, 2021/2022 – 561,78 часа, 2022/2023 – 575,38 часа, 2023/2024 – 477,96 часа, 2024/2025 – 560,14 часа.

Кандидатът участва в разработването и преподаването на над 20 лекционни курса в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“. Курсовете в ОКС „бакалавър“ са „Бизнес информационни системи“, „Въведение в информационните системи“, „Електронно управление“, „Информационна инфраструктура“, „Туристически информационни системи“, „E-Business Fundamentals“, а в ОКС „магистър“ – „Информационни системи в бизнес

организацията“, „Information systems in Business Organisation“, „Основи на електронния бизнес“, „Fundamentals of Electronic Business“, „Системи за управление на взаимоотношенията с клиентите и социални мрежи“, „Customer Relationship Management and Social Networks“, „Електронни системи за разплащания“, „Electronic Payment Systems“, „Electronic Business in Tourism“, „Въведение в информационните системи“, „Introduction to Information Systems“, „Информационна инфраструктура“, „Електронна търговия и електронни разплащания“, „Бизнес информационни системи“, „Магистърски семинар по Електронен бизнес и дигитални пазари“, „Магистърски практикум по Електронна търговия“.

Гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова води курсове и към Центъра за следдипломно и факултативно обучение и Центъра за професионално обучение. Участвала е и в 3 краткосрочни мобилности с цел преподаване по програма „Еразъм +“ (Турция – 2 мобилности и Италия).

Кандидатът има участие (като съавтор) в написването на 6 учебника. Формално, според вътрешните правила и изисквания на СА – Свищов, 2 от тях се водят „академични учебници“ (с 2-ма рецензенти и обсъдени на катедрено заседание) – „Бизнес информационни системи“ и „Информационна инфраструктура“, а останалите 4 – „учебни материали“ – „Електронни системи за разплащания“, „Електронно управление“, „Основи на електронния бизнес“ и „Въведение в информационните системи“.

Оценявам отлично учебната работа на кандидата, особено с оглед на факта, че това е конкурс за първа хабилитация.

По отношение на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за приложението на Закона за развитие на академичния състав в Република България в това направление:

Кандидатът е заемал академичната длъжност „асистент“/„главен асистент“ (много) повече от 2 години.

По отношение на допълнителни изисквания на Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“:

Кандидатът има стаж повече от 5 години като „асистент“/„главен асистент“ с над 360 часа годишна аудиторна заетост.

Кандидатът има участие в 2 академични учебника в съавторство.

Кандидатът има разработени множество (повече от един) лекционни курсове.

Няма неизпълнени изисквания.

Научноизследователска дейност на кандидата

В конкурса за доцент, гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова представя общо 28 научни публикации, както следва:

1 самостоятелна монография, хабилитационен труд.

1 самостоятелна книга на база на защитения дисертационен труд.

4 студии в съавторство.

8 статии, от които 2 самостоятелни и 6 в съавторство.

14 доклада, от които 6 самостоятелни и 8 в съавторство.

8 от статиите и докладите са в т.нар. „научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация“ (Scopus и/или Web of Science). Всички те са в съавторство.

Основната монография по конкурса е озаглавена „Изследване на потенциала на интернет технологиите за повишаване на дигиталната компетентност в образованието“ и е в обем от 194 стр. Тя се състои от увод, три глави, заключение, списък на използваната литература (от 158 литературни източника и 69 интернет източника) и 2 приложения.

Тезата на труда е, че „интернет технологиите предоставят мощни и разнообразни инструменти за повишаване на дигиталната компетентност в образованието, развивайки учебния процес, улеснявайки достъпа до информация и образователни ресурси, но и насърчават интерактивността,

сътрудничеството и иновациите в учебната среда. В допълнение на това те предоставят възможност за персонализация на обучението, което може да подпомогне както учащи с различни стилове на учене и различни способности, така и такива със специални образователни потребности. Интернет технологиите обогатяват образователните практики, като създават динамични и ангажиращи среди за учене, което е от съществено значение за подготовката на бъдещите кадри на пазара на труда за работа в дигиталната епоха“.

Целта на труда е „да представи възможностите, които предлагат някои от най-популярните интернет технологии за повишаване на дигиталната компетентност на 2 категории лица: обучаеми (ученици и студенти) и обучители (учители и университетски преподаватели), които са основни звена и главни биотични компоненти на образователната система“.

Считам, че обемът, структурата и съдържанието на труда съответстват на представянето му като основна монография по конкурса за „доцент“.

Като цяло тази и другите публикации на кандидата обхващат разнообразни теми, свързани основно с дигитални екосистеми и платформи, приложението на информационните технологии, вкл. Big Data и Internet of Things (IoT), в икономиката и туризма, развитието на финансови и бизнес ИТ решения, както и върху дигиталната компетентност и трансформация в образованието.

Именно в тези области могат да се посочат и приноси на кандидата: анализи, систематизации, обобщения, предложения за усъвършенстване, свързани с дигиталната компетентност и образованието като цяло, процесите на дигитална трансформация в туризма и други сфери на икономиката, електронна идентификация и дигитални портфейли и др.

Гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова предлага собствени оценки, модели, рамки, концепции, които, съвкупно погледнато, имат потенциал да подобрят редица области на образованието, икономиката и обществото.

Публикациите на кандидата към момента на подаване на документите са цитирани множество пъти, както следва:

Цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове: 93 цитирания.

Цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране: 3 цитирания.

Цитирания в нереперирани списания с научно рецензиране: 14 цитирания.

Общо: 110 цитирания на публикациите на автора, което намирам за отлично постижение по принцип, но ще подчертая отново – особено за конкурс за академичната длъжност „доцент“.

След защита на ОНС „доктор“, Кремена Маринова-Костова е участвала в 3 екипни проекта за научни изследвания, 1 инфраструктурен проект за провеждането на качествени и конкурентоспособни научни изследвания и 1 проект за частично финансиране на научен форум като член на екипа. В допълнение на това е участвала в 1 международен проект като част от фокус група. Има и една научноизследователска мобилност. От 2020 г. е член на Съюза на учените в България.

По отношение на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за приложението на Закона за развитие на академичния състав в Република България в това направление:

Кандидатът има придобита образователна и научна степен „доктор“.

Кандидатът е представил публикуван монографичен труд.

Кандидатът отговаря на минималните национални изисквания за тази длъжност в направление 3.8. Икономика, както следва:

По т. А (дисертационен труд) – 50 точки (при 50 изискуеми).

По т. В (монографичен труд) – 100 точки (при 100 изискуеми).

по т. Г (други публикации) – 261.33 точки (при 200 изискуеми).

по т. Д (цитирания) – 1495 точки (при 50 изискуеми).

Няма установено плагиатство.

По отношение на допълнителни изисквания на Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“:

Кандидатът е участвал в повече от 2 научноизследователски, приключили с научни резултати, образователни и/или научно-приложни проекти и в 1 международен проект.

Кандидатът има поне една (всъщност 8 на брой) публикация в Scopus и/или Web of Science.

Няма неизпълнени изисквания.

Бележки и препоръки

Ще отправя една бележка и препоръка към гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова, свързана с основния монографичен труд и някои други публикации. Като на бъдещ хабилитиран и все по-опитен учен, бих препоръчал на кандидата да поставя цели в научните си публикации, които не само изследват и представят (каквато е разписаната цел на монографията) реалността и технологиите, а дават повече идеи за усъвършенстването им, какъвто е и смисълът от науката изобщо.

Обобщено заключение и становище

В заключение ще обобща становището си по отделните категории работа и достижения на кандидата и съответствието им спрямо изискванията.

Като настоящ все още главен асистент, доктор, кандидатът има отлични постижения във всички области на своята дейност – квалификация, учебно-преподавателска, научно-изследователска.

Кандидатът отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за приложението на Закона за развитие на академичния състав в Република България, включително на минималните национални изисквания в професионалното направление, а също и на Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“.

На база на това, а също и въз основа на всички реални постижения на кандидата, препоръчвам на уважаемото жури да присъди академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 3.Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Приложение на изчислителната техника в икономиката“ на гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова.

20.10.2025 г.

гр. Варна

Рецензент:

(проф. д-р Вл. Сълов)